

Overweging 25 augustus 2013

De nauwe poort

Lezingen: Jesaja, 30, 15-21; Hebrëëen 12, 22-29; Lucas 13, 22-30.

Aangezien deze zondag uitgaat van het beeld van de nauwe poort, wil ik me daar in de overweging graag bij aansluiten. Het beeld is gebaseerd op een deel uit het Lucasevangelie dat we gelezen hebben. En ik herhaal het nog maar even als vertrekpunt. Er staat geschreven: "iemand zei: 'Heer, zullen het er slechts weinigen zijn die gered worden?' Hij antwoordde: 'strijdt om binnen te gaan door de nauwe poort, want ik zeg jullie, velen zullen trachten binnen te gaan, maar het niet kunnen'". Tot zover het citaat.

Persoonlijk vind ik deze woorden niet erg bemoedigend. Op een andere plaats in het evangelie wordt de vergelijking gemaakt met een kameel en het oog van de naald. Een vergelijking die een leerling van Jezus doet verzuchten: "wie kan er dan nog gered worden". Het kan toch niet de bedoeling zijn dat de leerlingen de moed verliezen en de strijd al bij voorbaat opgeven? We leven immers van het gelovige vertrouwen dat onze inspanningen niet vergeefs zijn en dat God niet de ondergang van zijn schepselen wil, maar dat zij leven hebben in overvloed.

Wanneer een doel zo hoog is gesteld dat het vrijwel onbereikbaar is, dan zijn we gedoemd te falen.

In religieuze zin en in psychologische zin komt dit nogal eens voor. Wanneer we denken dat het geloof eisen aan ons stelt die per se menselijk onhaalbaar zijn, dan schieten we altijd te kort. God is dan als het ware de spiegel van ons onvermogen. We kunnen dan eenvoudigweg niet beantwoorden aan dat beeld. Het gevaar hiervan is dat we de verantwoordelijkheid voor onze daden ontlopen met drogredeneringen als: "we zijn nu eenmaal zondig en onvolkomen". Naar mijn smaak, echter, mag het niet kunnen beantwoorden aan onze bedoeling geen excuus zijn voor ons handelen.

Maar soms stellen we ook zelf doelen die we niet kunnen waarmaken. We schrijven dan een loserscript. Dat gebeurt wanneer we onszelf een ideaal of een doel stellen dat zo onrealistisch is, dat we er alleen maar als verliezer uit kunnen komen. Meestal bevestigt die uitkomst ons dan in het gevoel van tekort schieten dat we toch al hadden of geven anderen de schuld van ons falen.

Op die manier worden we alleen maar geconfronteerd met wat we niet kunnen in plaats van vreugde te beleven aan wat we wel kunnen.

Het lijkt erop dat met de tekst van het evangelie ook zoiets aan de orde is. De nauwe poort waar velen doorheen proberen te komen, maar die slechts weinigen kunnen binnengaan. Je zou er moedeloos van kunnen worden. Als het zo moeilijk is om het rijk der hemelen binnen te gaan, wie kan er dan gered worden? Is er dan niets wat we kunnen bijdragen? Zijn we compleet afhankelijk van genade? Daar lijkt het misschien op, maar ik denk niet dat de tekst dat bedoelt te zeggen.

De teksten hebben allereerst de bedoeling te waarschuwen en aan te sporen, niet om te ontmoedigen. Het bereiken van het doel is immers niet vanzelfsprekend, hoezeer God ook van ons houdt. En vertrouwen mag geen vrijbrief zijn voor gemakzucht. Een klein voorbeeld: je kunt er misschien op vertrouwen dat je een proefwerk goed kunt maken, maar dat betekent niet dat je geen huiswerk hoeft te doen. Welslagen is geen product van verlangen en vertrouwen, maar van inspanning en juiste voorbereiding. Verlangen en vertrouwen leveren daarvoor de energie en de motivatie.

Niemand, hoe getalenteerd ook, heeft succes te danken aan gemakzucht. We moeten er

allemaal voor werken. Dat geldt voor alles wat we doen. Of het nu gaat om het maken van een mooi bloemstuk, een lekker etentje, een eindexamen, een carrière, het vraagt talent en inspanning, aanleg en toelag.

Met het rijk der hemelen is het niet anders. We duiden er een bestaansrealiteit mee aan waar we samen naartoe leven, het eens en ooit van onze gemeenschappelijke toekomstverwachting. Maar het is meer dan dat; het is ook de uitdrukking voor de bedoeling en de betekenis van ons individuele leven.

Leven is in die zin de bewuste toelag om je persoonlijke bestaan in overeenstemming te brengen met de bedoeling ervan. Dat te realiseren vraagt talent en inspanning. Nu is het hierbij niet zo dat de een wel het talent heeft om er binnen te gaan en de ander niet. Er is geen sprake van voorbestemming en uitverkiezing. Wij zijn allen geschapen naar het beeld van de Eeuwige. God heeft ons gemaakt naar Hem toe. Hij heeft ons voor zijn rijk bestemd en de mogelijkheid daartoe is ons ingeschapen. Niemand hoeft dus van zichzelf te denken dat zij of hij niet in staat is binnen te gaan. Of wij ook binnengaan hangt dus niet af van onze aanleg, want die hebben we, maar van onze toelag.

Het beeld van de nauwe poort geeft verschillende betekenissen. Op de afbeelding die op de voorzijde van de liturgiehandreiking staat, zien we een menigte mensen die dringen om door een nauwe poort binnen te gaan. Ze verlangen er allemaal tegelijkertijd doorheen te gaan waardoor het volkomen vastloopt. Wanneer men elkaar de ruimte geeft, zou men gemakkelijker binnen kunnen gaan. We kunnen het bewijs daarvoor dagelijks zien wanneer automobilisten weigeren op een fatsoenlijke manier te ritsen. De nauwe poort benadrukt ook op een andere manier de individualiteit van mensen. We gaan niet en masse de hemelpoort binnen. Alsof er geen persoonlijke toegang zou zijn. Nee, ieder is als persoon belangrijk. We gaan niet op in de massa. Ieder gaat als een eigen persoon binnen. Dat neemt de eigen verantwoordelijkheid voor de wijze waarop je binnengaat serieus. Je telt als mens mee. Ieder heeft immers een eigen weg te gaan.

Want soms is het leven zelf de nauwe poort waardoor wij het eeuwig leven binnen gaan. Wanneer we voor beproevingen komen te staan. Wanneer we in het leven getroffen worden door levensbelemmerende en – bedreigende omstandigheden.

In geloof mogen we dan de stem beluisteren die zegt: "dit is de weg, volg die, of hij nu naar rechts gaat of naar links". Wat het leven voor ons in petto heeft, hebben we immers niet in de hand. Wat dat betreft gaat onze weg zoals die gaat. We kunnen ons leven niet ontlopen. We moeten het alleen zo goed mogelijk proberen te leven.

Wat wel in ons vermogen ligt is de wijze waarop we die weg gaan. In rustig vertrouwen dat hoe de weg ook loopt, hij uitkomt bij het doel. Of wensen we stormachtig het leven naar de hand te zetten? Juist dat eerste vraagt onze uiterste inspanning. Leven in overgave is een grote kunst.

Voor een deel is de nauwe poort ook het beeld voor een leven in ontleding. We moeten ons leeg maken van waar we mee behept zijn om te kunnen worden waartoe we bestemd zijn. Dat vraagt een bepaalde levenshouding waarin we niet steeds ons zelf ponereren. Een zicht op ons zelf dat ruimte laat voor de ander en de Ander.

In de grote mendeuren van Zeeuwse boerderijstallen zit een kleine zogenaamde loopdeur of klinket. We zien dat ook wel bij sommige kloosterpoorten en oude stadspoorten.

De mendeuren van de stal gaan open wanneer de hooiwagen hoog beladen binnen moet. Wanneer de boer zelf de stal binnen gaat, maakt hij gebruik van het klinket. Deze loopdeur heeft de eigenschap dat hij een stukje boven de grond begint en dat hij laag is.

Om de stal binnen te gaan moet je dus een vrij hoge drempel over en je moet je hoofd buigen.

Je kunt het rijk der hemelen niet stormenderhand binnengaan, volbeladen met jezelf. Je moet bedachtzaam binnenstappen, opdat je niet struikelt en niet je hoofd stoot.

Augustinus zegt van de heilige Schrift dat deze te vergelijken is met een hoge ruime zaal met een kleine lage toegangsdeur. En als je niet je trotse nek wilt buigen, zul je er nooit kunnen binnengaan. Maar als je je klein wilt maken zul je er binnen ruimte en vrijheid vinden. Zo is het ook met het rijk der hemelen.

De nauwe poort is geen beeld dat mensen wil uitsluiten of buitensluiten. Het is een beeld dat oproept tot bezinning over de wijze waarop je als gelovige in het leven staat. Wie stormenderhand en blakend van zelfvertrouwen de hemel denkt te bestormen met het gelijk van de waarheid in de aktetas, altijd haantje de voorste wil zijn, zou wel eens bedrogen uit kunnen komen. Niet doordat God de toegang weigert, maar doordat de levensstijl niet bij de toegang past. Wie bescheidener en vertrouwvoller leeft, wie weet dat hij het leven niet in alles naar de hand kan zetten, wie durft te vertrouwen op Gods liefde die ons in het leven heeft gewild en ons ook naar onze bestemming wil helpen brengen, zal minder moeite hebben de weg door de nauwe poort te gaan. Die zal in dit leven al iets ervaren van de ruimte van de hoge zaal en de vrijheid van een leven in ervaring van de nabijheid van God. Amen.